

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petivrstice po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Shod trgovcev in obrtnikov.

Tako impozantne manifestacije, kakor je bil današnji shod trgovcev in obrtnikov, Ljubljana še veliko let ni videla. Vseslovenski shod je bil mnogoštevilno obiskan, a današnji shod trgovcev in obrtnikov ga je še daleč nadkrilil. Z vseh strani naše dežele, tudi iz najoddaljenjših krajev, z Gorenjskega in z Dolenjskega, iz Notranjske in iz Bele krajine pa tudi iz sosednjih dežel, iz Štajerske in iz Goriške prihiteli so trgovci in obrtniki, da se združijo na skupno delovanje v povzdigo trgovine in obrtnosti in na skupen ter organizovan odpor proti tisti kugi, katero je v našo deželo zaneslo politično sovraštvo, proti tistim izbruhom nekrščanskega fanatizma, kateri bodo vedno na sramoto kranjski duhovščini.

Velika in prostorna dvorana Sokolova je bila natlačeno polna, isto tako tudi galerije. Zborovalcev je bilo nad 1000. In zbrani so bili ne morda mežnarji in pritlikavci, zbrani so bili sami odlični možje, kar daje shodu še poseben pomen.

Shod je otvoril dr. Tavčar, katerega so zborovalci živahno pozdravili. Dr. Tavčar je predstavil vladnega zastopnika, nadkomisarja g. Vračkoto in pozdravil župana Hribarja, predsednika trgovinske zbornice, g. Perdana, navzočne državne in deželne poslane (navzočni so bili gg. dr. Ferjančič, Kušar, ces. svet. Murnik, Klein, Božič, Lenarčič, Višnikar, Šubic in tudi baron Schwegel), člene trgovske zbornice ter zastopnike celjske zadrage, na kar je bilo izvoljeno predsedništvo.

Predsednikom je bil izvoljen g. A. Pogačnik, trgovec iz Cirknice; prvim podpredsednikom ljubljanski trgovec Terdina; drugim podpredsednikom načelnik ljubljanske gostilničarske zadrage, g. Tosti; zapisnikarjem pa g. Fürsager, trgovec iz Radovljice.

Predsednik g. Pogačnik se je zahvalil za izkazano mu čast in otvoril zborovanje.

Župan Hribar, živahno pozdravljen, je ogovoril shod tako-le:

Čestita gospoda! Mnogo se je že zborovanje izvršilo v tej dvorani; zborovanja te vrste, h kakoršnemu ste se zbrali Vi danes, pa vendar ni še videla. Protestno in obrambeno zborovanje imenoval bi jaz Vaš današnji shod. Protestovati namreč hočete proti nekim bolehnim izrastkom zadrage organizacije v naši deželi; ob jednom pa hočete vzeti v obrambo trgovstvo in obrtništvo, tedaj dva izmed štirih stebrov, na katerih stoji sedanji družabni red, na katerih stoji vsaka zdrava gospodarska organizacija, na katerih pa tudi stoji ustrojstvo države.

Hvalevreden je torej namen Vašemu današnjemu zborovanju, in zato Vas v imenu bele Ljubljane, katere dobro čuti, kako dalekosežnega pomena utegnejo postati Vaši današnji ukrepi in pa delo, ki jim mora slediti, prav pristržno pozdravljam.

Svarim Vas pa, gospoda moja! pred jednostranostjo. Kakor bi bila velika napaka smatrati zadrage organizacije za panacejo proti vsaki stiski in nadlogi; tako bi bila — in še veliko večja — napaka, delovati proti zadrage organizaciji sploh. Vsaj se ne da tajiti, da je zadrage organizacije neprecenljivega pomena v stanovski organizaciji; da ravno ono poživlja smisel za skupnost interesov, da je ono ščit v boji za obstoj. Analogija za sedanje zadrage organizacije nabhaja se že v nekdanjih obdobjih in časih; le da je moderno

zadrage organizacije — potrebam časa primerno postavljeno na širšo podlago. Pameten in razsoden človek ne bode torej nikdar deloval proti snovanju pravih kmetijskih ali obrtnih zadrug; temveč podpiral jih bode z vso močjo, ker je v njih veliko poročilo, da se oba ta stanova s tem večjo resnobo polotita napredka v kmetijstvu in obrtništvu, brez katerega bi jima bil le klavrn obstoj.

Pač pa je, gospoda moja! najstrože obsojati ono zadrage organizacije, ki — kakor pri nas — kmetu jemlje smisel za pravenjgove dolžnosti in mesto, da bi ga napeljevalo k umnemu gospodarstvu, hoče napraviti iz njega trgovca-spekulanta. Tako zadrage organizacije je nezdravo, je demoralizirajoče in razdirajoče. Tako zadrage organizacije je pa — dasi ga pri nas — nekateri iz sebičnih, drugi iz spekulativnih nagibov — uvajajo pod krinko pravega katoličanstva — skrajno nekrščansko, ker ne blaži, ne krepi, ne vodi k mejebojni ljubezni, temveč vzbuja mržnjo in strasti.

Gospoda moja! Takemu zadrage organizaciji uprite se v interesu zdravega narodnega spodarskega razvoja z vso odločnostjo. Ne ostanite pa samo pri tem; temveč ustvarite si ob enem sami zadrage organizacije, katere vam bode — na zdravi podlagi sloveča — krepka trdnjava v nekrščanskem boji, kateri vam je napovedala takojmenovana „katoliška gospodarska organizacija“. Bog i sreča junaška! (Živahno odobravanje.)

V imenu trgovinske in obrtne zbornice je zborovalce pozdravil nje predsednik g. Perdan, želeč, da bi shod obrnil obilo sadu na korist trgovcev in obrtnikov in cele dežele kranjske.

O delovanju konsumnih društev, o nečudenih razmerah, ki ponekod vladajo je ob burnem pritrdjevanju zborovalcev poročal g. Lapajne iz Idrije. To izborna poročila priobčimo doslovno. Shod je soglasno sprejel naslednjo resolucijo:

„Bodočemu trgovskemu in obrtniškemu društvu se nalaga sestaviti obširno spomenico o pogubonosnem delovanju konsumnih društev; to spomenico je predložiti vladi, deželnemu odboru in škofiškemu ordinariatu in sicer potom trgovske zbornice. Pri vladi pa je ob enem vložiti peticijo za spremembo zakona o konsumnih zadrugah tako, da v bodoče ne bode več mogoče tega zakona proti trgovcem in obrtnikom na ta način izkoriščati, kakor ga sedaj izkoriščajo konsumna društva.“

O organizaciji trgovcev in obrtnikov je poročal g. Petsche, in priobčimo tudi njegovo, živahno odobravanje poročilo doslovno. Po njegovem nasvetu je shod sprejel naslednjo resolucijo:

„Dne 6. aprila 1899. v Ljubljani zborujoči prvi splošni zbor trgovcev in obrtnikov dežele Kranjske sklene:

1.) Da se nemudoma ustanovi „Splošno trgovsko in obrtno društvo za deželo Kranjsko s sedežem v Ljubljani“, v katero svrhu se takoj izvoli začasni odbor 14 členov, od katerih naj bode 8 stalno bivaajočih Ljubljani, dočim naj izmed ostalih pripadata po 2 člena na Notranjsko, Gorenjsko in Dolenjsko; tako sestavljenemu začasnemu odboru prirediti je brez odloga društvena pravila ter izposlovati jim oblastvenega potrjevanja, potem pa čim prej sklicati prvi redni občni zbor v svrhu konstituiranja;

2.) da se — vpoštevaje resnično potrebo — brž ko mogoče ustanovi slovenska

trgovinsko-obrtniška banka s sedežem v Ljubljani, glede katere ustanovitve se naroča in prepušča bodočemu „Splošnemu trgovskemu in obrtnemu društvu za deželo Kranjsko v Ljubljani“, da takoj po svojem konstituiranju vse v to ime potrebno ukrene;

3.) istotako se imenovanemu društvu naroča in prepušča, da deluje na to, da se delokrog konsumnih društev in gospodarskih zadrug omeji na gotove predmete, zlasti da se jim prepovejo pivnice in točenje vina, petijota ter žganja na drobno, ter tudi prepove prodajati trgovcem blaga na debelo in da taisto strogo pazi na vsako nezakonito postopanje teh društev ter vsak prestopok po svojih zaupnikih nemudoma naznani na pristojnem mestu;

4.) istemu društvu se naroča, da vse potrebno ukrene v primerno varstvo trgovine in obrti, da pomaga tako posamezniku kakor dotičnim stanovoma v celoti, bodisi v pravnih ali političnih zadevah, da v to svrhu pošilja prošnje, peticije in deputacije na trgovinsko in obrtno zbornico, na zakonodajne zastope in oblasti in da po poslancih upliva, da se bolj deluje na povzdigo trgovine in obrti, kakor tudi na to, da se prepove krošnjarstvo;

5.) isto društvo deluj tudi na to, da se konsumna društva in zadrage obdačijo prav tako, kakor vsi drugi trgovci in obrtniki ter da se jim v tem zmislu odvzemo vse postavne ugodnosti;

6.) končno izreka današnji zbor nujno in neobhodno potrebo glede ustanovitve slovenske trgovinske šole v Ljubljani.“

V debato je najprej posegel načelnik čevljarske zadrage ljubljanske g. Tuma, ki je srečno bičal počenjanje nasprotnikov. Pojasnil je razmere pri konsumnem društvu v Ljubljani in pri društvu čevljarjev in krojačev, katero društvo je klerikalna stranka na cedilu pustila, ter rotil udeležnike na krepko delo, na jedinstvo in složnost in jih opominjal, da je treba odločno delovati.

V imenu organizovanih delavcev je shod pozdravil gosp. Železnikar, ki je povdarjal solidarnost delavcev s trgovci in obrtniki in zborovalcem priporočal najodločnejši boj proti klerikalni stranki.

Na to je g. Petsche nasvetoval, naj se izvoli poseben odbor, 14 članov, kateremu se poveri ureditev organizacije.

V odbor so bili voljeni gospodje: A. Pogačnik iz Cirknice, Domicelj iz Rakea, L. Fürsager iz Radovljice, C. Pirc iz Kranja, Guštin iz Metlike Stepec iz Višnje gore in dr. Tavčar, cesarski svetnik Murnik, Malovrh, F. Souvan, Zupančič, dr. Kušar, Terdina in Tosti iz Ljubljane.

Volitvi je sledila še daljša razprava. Gospod Kunc iz Črnomlja je nasvetoval resolucijo, katere resolucija je bila sprejeta. Gospod Urbančič iz Trnovega je priporočal, naj gleda vsak na to, da pošlje izvoljenemu odboru, kar mu je treba grahiva. Gospod Žnidaršič iz Ilirske Bistrice je v jako lepem govoru pojasnjeval važnost organizacije za trgovski in obrtni stan in nasvetoval resolucijo, s katero se zahteva ukaz usposbljenosti tudi za trgovce.

G. Tavčar je priporočal ustanovitev skupnih skladišč, g. Lovšin iz Dolenje vasi je obžaloval, da nekateri posamični učitelji podpirajo konsumnih društev boj proti trgovcem in obrtnikom, g. Klopčič pa je izrekel željo, da se odpravijo ceniki.

Razprava je bila s tem končana, in je predsednik g. Pogačnik zaključil shod s

primernim ogovorom, v katerem se je najprej zahvalil udeležnikom za toli mnogobrojno udeležbo, potem voditeljem narodne stranke in „Slov. Narodu“ za krepko podporo trgovcev in obrtnikov in končal z željo, da bi ta shod imel dober uspeh.

S tem je bila zaključena ta velepomembna manifestacija, katere je zajedno vstvarila podlago organizaciji kranjskih trgovcev in obrtnikov, organizaciji, ki se bo krepko uprla naslednikom srednjeveških roparskih vitezov.

Deželni zbor kranjski.

(V. seja dne 5. aprila.)

Današnji seja je zopet predsedoval deželni glavar Detela. Došle predloge in peticije so se odkazale pristojnim odsekom.

Deželni glavar je prečital dopis deželne vlade, v katerem se izreka zahvala za izraz sožalja povodom smrti nadvojvodinje Marije Imakulate, in je naznanil, da je umrl nadvojvoda Ernest, prosil dovoljenja, da izrazi na najvišjem mestu sožalje na tej izgubi, ki je zadela cesarsko hišo.

Posl. Višnikar je poročal o dovolitvi podpor za šolske zgradbe ter o prošnji županstva v Dolenji vasi pri Ribnici za podporo za šolsko zgradbo in pa krajnega šolskega sveta v Orehovi pri Št. Jerneju za podporo za zgradbo dvorazrednice. Vsem zahtevam in željam se ni moglo ustreči. Poročevalec je predlagal, naj se dovolijo za l. 1899. naslednjim šolskim občinam podpore: Erzely 150 gld., Postojina 530 gld., Sv. Peter 150 gld., Orehek 200 gld., Kočevska Reka 200 gld., Loški Potok 500 gld., Raka 200 gld., Buševčava 450 gld., Veliki Podlog 470 gld., Šmartno pri Kranju 200 gld., Sv. Križ pri Trzinu 300 gld., Cerklje 500 gld., Primskovo 200 gld., Tomišelj 200 gld., Vič 500 gld., Bled 500 gld., Vrhopolje 200 gld., Vodice 200 gld., Suhor 150 gld., Dolenja Podgora in Čepelje 200 gld., skupaj 6000 gld. Dalje je predlagal naj se prošnji županstva v Dolenji vasi in kr. šolskega sveta v Orehovi za letos odklonita.

Posl. Pfeifer je priporočal, naj bi se deželni odbor prihodnje leto oziral na občino Orehovo.

Posl. Božič je opozarjal, da je občina Erzely majhna, da je vzlic trtni uši in dasi le nekaj 400 gld. davka plačuje, je le zgradila šolo, ki stane 6754 gld. Radi tega je občina zabredla v dolg in ima radi njega 50% doklade za zgradbo. Podpora 150 gld. je premajhna, zlasti ker je prodala celo privatne gozdove. Drugim občinam se dovoljuje večje podpore, če so prav imovite in si nalagajo le majhne doklade in čeprav še niso začele z zgradbo. Govornik je predlagal, naj se šolski občini Erzely dovoli zvišana podpora od 150 gld. na 275 gld., in naj se znižajo podpore nekaterim drugim občinam.

Posl. Hribar se je izrekel proti predlogu, češ, da vse nasvetovane občine zaslužijo podpore in imajo pravico do tistih podpor, katere nasvetuje finančni odsek in priporočal posl. Božiču, naj modificira svoj predlog, tako da naj se deželni odbor prihodnje leto ozira na Erzely.

Temu je ugovarjal poslanec Božič, rekši, da ga niso prepričale Hribarjeve besede. Najpotrebnejšim naj se da najprej. Sicer pa ne bodo občine, katerim naj se zniža letošnja podpora zidalo še letos in torej lahko počakajo, deželni zbor pa se ne sme dati terorizovati po finančnem odseku.

Poroč. Višnikar se je tudi izrekel proti predlogu Božičevemu, rekši, da se bo dež. odbor prihodnje leto gotovo oziral na Erzelj.

Sprejeti so bili predlogi finančnega odseka, resolucija naj se prihodnje leto v prvi vrsti ozira dež. odbor na šolske občine Dolnja vas, Orehovica, Zagorje na Pivki in Erzelj.

Posl. Murnik je poročal o prošnji društva v varstvo avstrijskega vinarstva v Retzu za podporo, in je bilo dovoljenih 50 gld.; o prošnji predstojništva šolskih sester v Šmihelu pri Novem mestu za nagrado, in je bila dovoljena podpora za 1898/99 leto 500 gld.; o prošnji kranjsko-primorskega gozdarskega društva za podporo je bil dovoljen znesek 200 gld.; o prošnji Franca Jereba, učenca na vinarski šoli v Klosterneuburgu za podporo in je bilo odklonjeno, izročiti prošnjo dež. odboru v primerno rešitev, kakor tudi prošnja medicinskega Ivana Hubada na Dunaju; o prošnji treh posestnikov iz Dol. Suhadola za povračilo izkupila za zaplenjeno in prodano hrvaško živino, in je bilo sklenjeno odstopiti prošnjo dež. vladi.

Posl. Pfeifer je priporočal zadnjo prošnjo vladi v blagohotno uvaževanje.

Posl. Lenarčič je poročal o letnega poročila § 3. A. „Deželna kultura“, rekši mej drugim:

Pri § 3. deželna kultura dana mi je prilika, da se ozrem nekoliko po narodno-gospodarskem polju naše kronovine. Po razpravah v tej visoki zbornici sodeč, mislil bi človek, da se naš narod bavi izključno le s šolstvom, z dobrotelnimi zavodi, s cestami in vodovodi, sem in tje tudi še z jedno panogo kmetijstva, to je z vinogradstvom. Ti oddelki zavzemajo največjo skrb dež. zbora, katerim se pridružijo v najnovejšem času še nekoliko skrbi za mlekarstvo in pa ona podpora, katera se daje kmetijski družbi vsako leto, katera podpora se suče okoli 3—4000 gld.

Mislil bi človek toraj, da naše delujoče prebivalstvo obstoji le samo iz kmeta.

Kot sina kmetijskih starišev veže tudi mene posebna ljubezen do kmetijstva, kateremu sem posvetil tudi svoje moči. Prepričan o koristi tega stanu, pa tudi o tem, kako je podpora silno potreben — vidim pa kako ta stan v svojem gmotnem stanju vedno nazaduje, kar je popolnoma naravno in on tudi v tem pogledu ne dela izjeme od kmetijstva drugih dežel, kajti tudi drugod se slišijo vedne tožbe o slabem stanju kmetijskega stanu. Tuja konkurenca v živalskih in poljskih pridelkih določuje cene na podlagi vseh drugih proizvajajočih razmer kakor so naše, kjer obnebeje ne dopušča uspešnega pridelovanja žita, pač pa pospešuje rast plevela, kjer so delavske mezde v primeri s pridelki neprimerno visoke, in tudi okopavnih rastlin nimamo nikamor spečati, kjer moramo živino več kakor pol leta krmiti po hlevih, in ko je dorastla, dobimo zanjo komaj polovico lastne cene itd. in kjer so končno državne, deželne, občinske, duhovske in narodne davščine dosegle že tako visokost, da presegajo ves čisti dobiček kmetij, in kmeta silijo, iskati si posojila v nadeji na poplačilo v boljših časih, katerih pa le noče biti.

Da se v takem obupnem stanju išče tolažbe v omotnih pijačah, je popolnoma umevno. Ravno tako umevno pa je tudi, da se s tem korakom tolikanj hitreje približuje propast.

To neugodno stanje kmetijskega ljudstva, katero je vsakemu očito, uvideli so tudi nekateri tako imenovani prijatelji ljudstva, in deloma iz ljubezni do njega, deloma iz strankarskih nagibov segali po raznih sredstvih, da se odpomore bednemu stanju. Kakor nas skušnja uči, dobiti je pa kmeta najlažje zase, ako se mu obljubljuje izboljšanje njegovega gmotnega stanja. Kakor potaplajoči se oprime vsake slamnate bilke v nadeji, da ga reši.

Zato pa moram imenovati naravnost pregrešno ono počenje neke socialistične stranke, katera to obupno stanje kmetijskega prebivalstva izkorišča v svoje strankarske namene ter mu obetajoč večno zveličanje, usiljuje svoja konsumna društva. Društva, katera ga zapeljujejo k večji potratu na blagu, na jestvinah in zlasti na pijači.

Nikakor nisem proti združenju v doseg kaknega koristnega napredka tam, kjer moči pojedinca ne zadoščajo temu namenu.

Nasprotno, prav zelo zavzet sem za tako produktivne gospodarske zadrage, in v lanskem zasedanju imel sem priliko ravno s tega mesta toplo priporočati snovanje produktivnih kmetijskih združug o priliki, ko se je razpravljalo o podpori združug za razpečevanje sadja. Neko vrsto tacihi produktivnih združug imamo že po deželi. To so naše mlekarke zadrage, katere prav uspešno delujejo in katerim želim prav mnogo uspeha in prav obilo posnemovalcev. Tudi kmetijska konsumna društva so tam na mestu, kjer ni posameznikom prilika dana, si prepotrebni kmetijski potrebščine, kakor na pr. raznega semenja, umetnih gnojil, dobrih plemenskih živalij itd. nabaviti si. Taka društva so po družini deželah, zlasti po Nemčiji zelo razširjena, ali ona ne delujejo z magazini, marveč le dobivajo skupno take potrebščine na kolodvore, od koder je pripeljejo v domači kraj in koj porazdele. Društva pa, kjer bi se prodajal „cuker in kofe“ na drobno, kjer bi se popivalo ponarejeno vino in žganje, kjer bi duhovniki prodajali dekletom svilnate robce itd., so neka kranjska specijaliteta. Neki gnijl izrastek na narodno-gospodarskem telesu, kateri se ni porodil iz potrebe, marveč bil le umetno vcepljen v to telo v strankarske namene. Zle posledice te bolezni tudi ne bodejo izostale, bojim se, da je bodemo le prehitro mogli konstatovati pri udeležencih, če tudi se stranka, ki to bolezen protežira, izgovarja s tem, da je to tok časa. To, kar naj bi morala dobra konsumna društva doseči, imamo že v mnogo boljši obliki v deželi.

Naša pridno delujoča kmetijska družba posveti vse svoje moči v dosego gori imenovanega smotra. Raznovrstna sadna drevesa, pristna in dobra semena pod garancijo, modro galico, zlasti pa umetna gnojila, preskrbi svojim udom kmetijska družba mnogo ceneje, kakor pa morejo storiti vsa konsumna društva skupaj, katera so se postavila pod imenom kmetijska gospodarska zadruga proti kmetijski družbi, katera je v jednem delu svojega delovanja eminentno konsumno društvo. Do kakih neprilik dovede tako nesmiselno strankarsko postopanje, hočem navesti le jeden slučaj, nanašajoč se na umetna gnojila.

Kmetijska družba ima n. pr. Tomažovo žlindro, vsled letnega sklepa 100 vagonov v svojih rokah in more svojim členom vsled tega oddajati Tomažovo žlindro po primerno jako nizki ceni. Kmetijsko-gospodarska zadruga pa, namesto da bi se posluževala te dobrote, kupila je na lastno roko 20 vagonov te žlindre, katero pa more svojim konsumnim društvom prodajati le po 70 kr. kvintal, dražje nego kmetijska družba. Vrh tega se pripeti nesmisel, da vozi to žlindro z Reke v Ljubljano in od tod nazaj v Il. Bistrico, in če se pomisli, koliko znaša vozšina, in v tem slučaju nepotrebna vozšina, si vsakdo lahko na prstih sešteje, kako korist imajo udeleženci konsumnih društev od takega strankarskega poslovanja.

Kjer je trgovina v nesolidnih rokah ter se po samopašnih trgovcih izkorišča nevednost kmetijskega prebivalstva pri prodaji potrebnih predmetov za kmetijstvo, kjer torej cvete takozvani „Warenwucher“, ali oderuštvo na blago, tam so konsumna društva za kmetijske potrebščine na svojem mestu.

Kjer je pa ta trgovina, kakor pri nas, popolnoma na realni podlagi, in kmetijska družba mnogo bolje preskrbi svojim členom in onim, kateri se nanjo obračajo, take potrebščine, so konsumna društva v gospodarskem oziru popolnoma nepotrebna organizacija, zlasti ako so spojena s takimi izrodki, kakoršne nahajamo pri naši kranjski specijaliteti. S tem pa, da konsumna društva v današnjih razmerah nič ne koristijo vdeležencem, marveč le napeljujejo k potratu, dosega tembolj svoj drugi namen, za kateri jih je socialistična stranka oživotvorila. Ona sistematično uničujejo naš trgovski stan. Začetkom sem že omenjal, da se pri nas pečemo le z jedno panogo narodnega gospodarstva, t. j. s kmetijstvom za druge panoge pa se nihče ne zmeni, za naše trgovstvo in našo obrt, oziroma industrijo. Značilno za to je, da se niti jedna točka v deželnoodborskem poročilu ne peča s tema panogama. Pardon! Na strani 232 pod št. 11 beremo:

To je toraj naša briga za velevažna stanova. — Tolikanj bolj pa se briga zanje krščanski socializem. Ker se nahaja med

trgovci mnogo razsodnih ljudi, kateri si napravljajo o politiki in o svetovnem nazoru svoje pojme, kateri niso tako ozko-srčni kot oni, kateri niso nikdar zapustili svojega domačega okraja dalj, kakor se vidi iz zvonika vaške cerkve, kateri trgovci so si v naravni dotiki s prekanjenimi ljudmi, s kojimi so po svoji trgovini v zvezi, razbistrili svoj um, in si valed svoje pridnosti in po dobrem kalkuliranju trgovskih in prometnih razmer pridobili kak krajcar v prejšnjih boljših časih, postali so ti sloji oni komunistični stranki bodisi vže črno ali rdeče socialistična trn v peti — kajti te stranke težijo po tem, da se ne sme nikjer nabirati privatni kapital, marveč se mora vse porazdeliti med vse. Da so te stranke tako kratkovidne, da ne pomislijo, da s takim postopanjem uničijo tudi odjemalce onih predmetov, katere bi mogli njih zaščitniki spravljati v denar in si s tem kaj pridobiti, oziroma prihraniti, je le znamenje, da je njih naziranje o narodno-gospodarskem življenju jako jednostransko.

Mesto, da bi vsi sloji prebivalstva delali skupno na povzdigo občnega blagostanja, pa po takem postopanju jeden stan družega uničuje.

Tudi trgovine se je treba učiti in sicer prav dobro učiti, ako se hoče z uspehom kupčevati. Še pri vsem učenju in pri še tako bistri glavi pripetijo se lahko vsled nesrečnih konjunktur polomi pri posameznikih, kateri več ali manj vplivajo tudi na okolico.

Le one dežele, katere imajo trgovski stan dobro razvit, ponasati se morejo s svojim blagostanjem.

Pri nas pa je trgovina, če izvezem prav majhno število tvrdk, še popolnoma v povojih, z ozirom na svetovni promet.

Kdor ima res kaj srca za mili naš narod, mora skrbeti po svojih močeh, da se ta začeta trgovina, v kateri smo se komaj nekoliko stresli tujstva, prav skrbno goji, da pride polagoma v položaj nastopati tudi v svetovem trgu.

Tako okrepečana trgovina bode mogla tudi kmetijske pridelke sprejemati, je konzumirati in spravljati v denar.

Če bomo pa jeden družega uničevali, postanemo konečno vsi lačni berači, katere bode gospodarsko močnejši tujec v kratkem vse premagal in vpregel v svoje oje.

Potem pa bode vse zdihovanje in narodno rotenje bo brezuspešno, kajti človeka z lačnim želodcem je silno težko navdušiti za narodne ideale, ko se želodec vedno glasneje oglašja po potrebni hrani.

V naši državi, kjer vsled nesrečnih narodnostnih bojev nikdar nimamo istega časa, da bi se temeljito bavili z narodno-gospodarskimi vprašanji, se do zadnjega časa, rekel bi, skoro nič ni storilo na tem polju. Šele sedaj, ko nam je močnejši nemški sosed zasedel in prevzel skoro vsa tržišča, na katere so se do novejšega časa zlasti v orijent izvažali avstrijski proizvodi — sedaj, ko nam v domači državi tujec pred nosom odjemlje vsak zaslužek bodisi s svojimi industrijskimi proizvodi, katere more pod ugodnejšimi davčnimi, denarnimi, delavskimi in prometnimi razmerami zdrave nemške gospodarske politike in naših nesrečnih carinskih in železnično-tarifnih razmer uvažati, razmer ki dopuščajo, da se vvoz iz nemških dežel v našo državo vrši mnogo ceneje, kakor za iste izdelke po isti črti in daljavi nazaj (opozarjam tu na železno industrijo, o kateri bi nam utegnil gospod tovariš Luckmann navesti nekaj poučnih pojavov) — sedaj toraj ko nam tujec more oddajati svoje blago ceneje, kakor je pa moremo sami pridelovati; — sedaj ko nam tujec nastopa kot podjetnik pri oddajah gradnje železničnih prog (opozarjam na oddajo zadnje lokalne železnice na južnem Štajerskem) in drugih prometnih prog s svojimi cenami laškimi delavci — sedaj še le spomnila se je naša c. kr. osrednja vlada svoje dolžnosti, da treba skrbeti za domače ljudstvo, akopram se še danes pri gradnji javnih poslopij n. pr. v Pulju in Trstu rajše ozira na tuj proizvod pod enakimi cenami kot na domač.

Na Ogerskem uvideli so merodajni faktorji vže dolgo, da je treba v prvi vrsti ščititi domač proizvod s podporami, davčnimi in tarifnimi olajšavami, ter izključenjem vsacega inozemca, žal da tudi nas Avstrijce štejejo med take (opozarjam

na razprave v enketi praške trgovske zbornice).

Na Ogerskem, pravim, postopali so tako, ko se jim pri nas še sanjalo ni o kakem takem postopanju. Trgovinsko ministerstvo skuša v novejšem času navdušiti domače trgovstvo, da bi se ono začelo zanimati za inozemaka trgovlčia in jako me bode veselilo, ako se ta namera ministerstvu posreči.

Namesto pa, da bi tudi doma po svojih močeh skrbeli za uvrstitev trgovskega stanu, vidimo to nesrečno pogubno gospodarsko politiko, ki namerava ravno nasprotni uspeh.

Upam, da se bode vendar našlo nekaj rodoljubov, kateri bodo imeli pogum, nastopati proti ti pogubni politiki, ter jej nasprotovati z vsemi silami. Res je sicer, da bode ta bolezen, katera se sedaj približuje svoji krizi, zopet odšla, ali med tem bode imel naš narod zabelježiti zdatno zgubo med našim trgovstvom in toraj tudi na svojem premoženju.

Po tem vvodu prosim, da se preide v podrobno razpravo. (Živahno odobranje.)

Na to je govoril posl. dr. Tavčar, čegar izvajanja smo priobčili že včeraj in katerim je zbornica opetovano burno pritrdjevala, dočim je kanonik Kalan ves čas godrnjal, kakor tiste ženice, ki pri procesijah svoje molitvice mrmrajo.

Posl. Ažman je rekel, da bi duhovščina rada kmetu pomagala in se za to ni ustavila kmetom, ko so začeli snovati konsumna društva. Kmetje posnemajo druge stanove. Da se pri združugah gode napake, je naravno. Govornik obsoja slabe strani konsumnega društva, a pravi, da je ravno v teh društvih sredstvo, priti v okoliš pravilnosti in pijačevanju. (Posl. Hribar: Še pospešujejo to!)

Lani je bilo veliko sadja v blejskem okraju, a ljudstvo je bilo po prekupcih oškodovano. To je dalo povod, da so osnovali zadrugo, da bi pridelke ložje in bolje prodajali in skupno kupovali semena, sol, otrobe, moko in žito. Ko se je snovala, svaril je govornik, naj zadruga ne prodaja drobnjave in pusti trgovcem, ki niso dragi, njih zaslužek. To se je obljubilo, a govoril je že tedaj, da ne bo dalje sodeloval ter je ustanovitev celo zadrževal. Komaj je bila zadruga osnovana, rekli so ljudje, da brez konsumna ne gre. Govornik tega ni hotel podpirati, vzlic temu se je sklenilo, kupčevati z drobnjavo. Ko je prišlo vprašanje o prodaji vina na dnevni red, svetoval je govornik, naj se določi, da se v društvu ne bo pilo, a tudi to so ljudje ovrgli. V zadrugi v Gorjah je žganje izključeno, vino se pa po Marijinem zvonjenju več ne toči. Določilo se je tudi, če kdo preveč pije, da se mu pijača za jeden mesec ali dva prepove ali da se na zadnje tudi izključi. Tako društvo je v korist ljudstva. Knjigovodstvo res ni dosti prida, a kakšno knjigovodstvo imajo pa štacunarji? (Posl. Hribar: Ti delajo s svojim premoženjem, ne z denarjem drugih!) Če ni knjigovodstvo v pravem redu, že pride, če bodo ljudje pri društvih, ki so se kaj učili. Konsumna društva povzdigujejo moralno, a nasprotstvo proti njim bi ne bilo postalo toliko, če bi se ne bilo po časnikih toliko pisalo. V Gorjah se dela na to, da zadruga nekateraga blaga ne bo prodajala, da se pusti trgovcem, ker društvo samo čuti, da ne sme škodovati delati trgovcem in obrtnikom. Pri nekaterih društvih delujejo duhovniki. Nekateri so šli predaleč in se preveč bavijo s konsumnimi društvom, a ker drugih ljudi ni, ki bi društva snovali, je vender dobro, če duhovniki pomagajo. Seveda vse, kar je prav. Zadruga so sredstvo, s katerim se da lahko za dotični okraj kaj koristnega storiti. Posojilnica v Gorjah dobro uspeva in je letos že razdelila različne podpore, dala tudi za škofove naprave. (Posl. dr. Tavčar: Ta denar ste pa proč vrgli!)

Posl. Schweiger je trdil, da duhovščina ne more braniti zadržnega toka, ki se je sam začel mej ljudstvom in je potem pripovedoval, da je videl sliko, na kateri so bili naslikani vsi stanovi, in je bilo pri vsakem zapisano, od česa živi. Pri kmetu je bilo zapisano: „Ich lass' den Herrgott walten und muss euch alle erhalten.“ Če je nemški Mibel prišel do spoznanja, da si mora z zadrugami pomagati, zakaj bi kranjski Janez ne? Zadruga v Metliki je še

v povojih, a izbaja, tistih grehov pa, katere je našel dr. Tavčar, nima.

Posl. baron Schwegel naglašja, da se poročevalec pri razpravi o deželni kulturi ni omejil samo na agrarne zadeve, ampak se postavil na višje stališče. Obrtni in trgovski interesi zaslužijo tisto pozornost, kakor kmetijski in še posebno v naši deželi in gre poročevalcu zahvala, da je stvar sprožil. Vsa zbornica stoji pod utisom znamenitega, z izredno zgovornostjo prednanega govora dra. Tavčarja. Preko njegovih navedb ni priti z bonhomijo in z dobrovoljnimi šalami. Zadeva je tako resna in važna, da je prva naloga deželnega zbora, jo temeljito preiskati. Nihče ni nasprotnik organizacije kmetijstva na združni podlagi, a kakor se more vsaka dobra stvar premeniti v zlo, tako se mora tudi združno vprašanje popačiti. Današnjih izvajanj ni smeti smatrati za konec razprav v tej zadevi, ampak kot začetek. Potrebno je, da se zbornica o stvari natančno pouči. Gg. Ažmanu in Schweigerju bi bilo lahko odgovorjati, zlasti ker vem, da stvari niso take, kakor so bile opisane za tisti okraj, kjer jaz razmere ravno tako dobro poznam, kakor dotični govornik. Pred vsem je pa treba resnih in temeljitih preiskav. Govornik je predlagal: Deželni zbor naj z ozirom na važnost združnega vprašanja izvoli poseben odsek devetih členov, kateri naj vprašanje o kmetijskih zadrugah prestudira in še v tekočem zasedanju primerne nasvete stavi.

Deželni predsednik baron Hein je z ozirom na poziv dra. Tavčarja, kako dolgo bo vlada še gledala počenjanje konsumnih društev, odgovoril, da imajo justične oblasti dolžnost, nadzorovati jih in da morejo politična oblastva samo na to gledati, da društva ne greše proti obrtnemu zakonu, n. pr. da ne točijo vina in žganja, ker je to koncesijonirana obrt. Vlada je naročila, vsem okrajnim glavarstvom, naj pazijo, da se ne zgode več kršenja obrtnega zakona. Dozdaj ni nobeno društvo dobilo koncesije za točenje vina, pač pa je politična oblast kaznovala več načelnikov, in sicer jako ostro. Drugi nedostaki pa spadajo v delokrog državnega zbora. Predlog barona Schwegla je jako umesten. Po obstoječem zakonu politična oblast nima kontrole nad konsumnimi društvi, a potom subvencioniranja bi dežela lahko sama dobila pravico kontrolirati delovanje teh društev in tako društva spraviti na dobro pot, da postanejo koristna in da ne bodo samo prepir in sovraštvo sejala.

Posl. Povše je očital dru. Tavčarju, da je pri svojih obtožbah proti duhovščini generaliziral in je protestoval proti temu generaliziranju.

Posl. dr. Tavčar je v svojem odgovoru najprej konstatoval, da se niti Ažman niti Schweiger nista podala v stvar samo. Ažman ni drugega povedal, kakor da v svoji občini prav za prav nič upliva nima, kajti vse, kar je on nasetoval, ni obveljalo. Sicer pa bi bilo marsikaj drugače, ako bi vsi duhovniki imeli dobro srce Ažmanovo. Schweiger je o stvari razpravljajl nekako šaljivo. Njegova navada je, da iztakne pri vsaki priliki kak izgled ali kako staro podobo in da govori o njej z miroljubnostjo, kakor bi se točilo tisto laško olje iz konsumnega društva v Metliki. Če trdite Vi, da je osnivanje konsumnih društev tok časa, Vam povem, da to ni res, ampak, da ste Vi ta tok umetno napravili. To se je pokazalo tudi v Metliki. Tja sta se dva kaplana peljala, da osnujeta konsumno društvo. Jeden je celo hodil iz Tržiča v Metliko. Reklo se je tudi tam, da duhovščina pri metliškem konsumnem društvu ni imela nič opraviti, a predložili smo škofu poziv k ustanovitvi, ki je dokaz, da je tudi to društvo delo duhovnikov. Sploh je obžalovati, da se danes stvar od katoliške strani razpravlja brez resnobe.

Kar se tiče protesta posl. Povšeta, je treba reči, da on sploh ni bil poklican braniti duhovščine. Pred njim sta se oglašila dva duhovnika, a nobeden ni omenil tega, ker sta čutila, da nisem grdil duhovščine sploh. Rekel sem samo, da vsa konsumna društva in vsa kramarija v teh društvih ni vredna tistih govorov, ki so nastale. In to je tudi resnica. Proti časti duhovščine nisem ničesar rekel, v ostalem pa bo duhovščina, kadar bo treba, dobila že družega branitelja, ker posl. Povše gotovo ni poklican, da nastopi kot državni pravdnik.

Naposled se je oglašil še posl. Pakiž in nekaj klobasal, da mu je govor dr. Tavčarja pokvaril „apetit in okus“.

Debato je zaključil poročevalec posl. Lenarčič s kratkim govorom, v katerem je priporočil Schweglov predlog.

Zbornica je sprejela predlog barona Schwegla, na kar se je seja zaključila.

V Ljubljani, 6. aprila.

Parlamentarna posvetovanja.

Na Dunaju se sestanete te dni večje število poslancev raznih strank, da se posvetujejo o položaju in o bodočnosti. Dne 9. t. m. se snidejo poročevalci za skupni nemški program; 10. t. m. ima važno sejo klub nemške ljudske stranke, 14. t. m. pa se snide na posvetovanje izvrševalni odbor desnice. V Plznu pa se snidejo jutri veleposelniki Hebskega volilnega okraja. Poročal bo posl. dr. Baerenreither, bivši minister. Morda doneso ta pogajanja vsaj nekaj luči v sedanjo temo, v katero je zavil položaj.

Italijani in tirolski dež. zbor.

Načelnik kluba italijanskih dež. poslancev, baron Malfatti, je sklical za danes italijanske državne in deželne poslance, da jim poroča o vspehih pogajanj, katere je vodil imenom vlade posl. dr. Kathrein z voditelji tirolskih Italijanov glede administrativne avtonomije južnega italijanskega dela Tirolske, oziroma glede udeležbe Italijanov bodočega deželnozborskega zasedanja. Kolikor je znano, so ostala vsa pogajanja brezvspešna ter se Italijani tudi letos ne udeležijo deželnozborskih sej v Inomostu.

Boj na bolgarsko-turški meji.

Knez Ferdinand je bil še nedavno najvdanejši prijatelj in najponižnejši vazal turškega sultana. Pri vsaki priliki se je hitel v Carigrad klanjat svojemu pokrovitelju, ki ga je obsipal z zvezdami in najrazličnejšimi kolajnami. Sedaj je pa tega prijateljstva nakrat konec. Povod je sultanova izjava, da se ne udeleži mirovne konference, ako se je udeleži tudi Bolgarija, ki nima samostojne zunanje politike. To je razjarilo kneza Ferdinanda, da je poklical bolgarskega agenta Markova v Carigradu domov. Baje hoče poslati na njegovo mesto odločnejšega dr. Sirmadiewa, ki je bil doslej diplomatski agent na Dunaji. Ministerski predsednik, dr. Grekov pa je imel te dni v Tirnovu političen govor, v katerem se je spominjal preprijazno razmerja z Rusijo ter je omenil tudi Avstro-Ogersko. Povsem pa je ignoriral Turčijo, kar vzbudi v Carigradu gotovo hudo kri. K tem znakom napetosti pa je prišel sedaj še boj, ki se je pripetil te dni v vzhodni Rumeliji, na meji pri Kisil-Agaču med bolgarsko in turško mejno posadko. Baje so se hoteli polastiti Turki nekoga bolgarskega hraba, toda Bolgari so jih po večurnem boju zapodili nazaj. Mej bojem vojakov pa so prihiteli na pomoč tudi bolgarski kmetje s svojim orožjem, kar daje vsej aferi še nevarnejši značaj.

Slovansko dobrotnorilno društvo v Peterburgu.

V tem velikem slovanskem političnem društvu je nastala kriza. Dosedanji društveni predsednik, grof Ignatijev, je hotel razširiti delokrog društva ter ustanoviti v Peterburgu slovansko akademijo, ki bi podpirala slovanska književna podjetja ter širila dobre slovanske knjige mej vse slovanske rodove. Ker pa so se izrekli računski pregledniki iz gmočnih ozirov proti temu načrtu, je odstopil predsednik z vsem odborom. Predsedstvo je sprejel sedaj general Komarov, čegar lanski nastop v Pragi ob priliki Palackega slavnostij je še v najboljšem spominu. Komarov je mož najširšega duševnega in političnega obzorja, in gotovo bode društvo tudi poslej vršilo z najlepšimi vspehi svojo veliko mislijo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. aprila.

— **Osobne vesti.** Naš rojak in slovenski pisatelj, dolgoletni sotrudnik našega lista, g. Anton Kos, kr. sodni svetnik v Požegi, je vsled bolezni početkom meseca stopil v pokoj. Obol je poleti 1897. l. ter se lečil tudi v Kamniku in potem še služboval nekaj časa. Pozneje ga je zadela kap in je na levi strani otrpnel, da revež brez tuje pomoči ne more niti iz sobe v sobo. — **Nadučitelj v Zagorju** gosp. Julij Plhak je dobil častno svetinjo za štiri-desetletno zvesto službovanje.

— **Dnevni red VII. seje deželnega zbora kranjskega v Ljubljani dne 7. aprila 1899.** 1. ob 10. uri dopoldne. 1. Branje zapisnika VI. deželnozborske seje dne 5. aprila 1899. l. 2. Naznanila deželnozborskega predsedstva. 3. Ustno poročilo upravnega odseka o § 3. A letnega poročila: Deželna kultura. 4. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1899. (k prilogi 20.) ter o dotičnih peticijah. 5. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1897. (k prilogi 25.) 6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji mlekarke zadruge v Vrbiči za podporo. 7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji posestnikov iz Novevasi pri Žireh za podporo za popravo občinske poti po račevski dolini. 8. Ustno poročilo upravnega odseka glede ustanovitve občinskih posredovalnih uradov (k prilogi 6). 9. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda poslanca Ivana Hribarja glede podaljšanja veljavnosti nekaterih določeb zakona z dne 23. junija 1895, drž. zak. št. 88. (k prilogi 38). 10. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani za odstranitev nekaterih nedostatkov v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva. 11. Ustno poročilo upravnega odseka o § 3. Bletnega poročila: Agrarne razmere. 12. Ustno poročilo finančnega odseka o peticijah, in sicer: a) Blandine pl. Gariboldi za zvišanje miloščine; b) Marije Androjna, vdove deželnega pomočnega uradnika, za dovolitev miloščine; c) upravnega sveta Elizabetine otroške bolnice v Ljubljani za dovolitev podpore za daljna tri leta. 13. Ustno poročilo upravnega odseka o peticijah, in sicer: a) slovenskega čebelarstva društva v Ljubljani, da se sklene zakon proti razširjenju čebelne gnjilobe; b) okrajno-cestnega odbora v Črnomlju za poddržavljenje okrajne ceste Luža-Strekljevec-Črnomelj in deželne ceste Črnomelj-Vinica; c) županstva v Krškem, Mokronogu in drugih, da bi Krško meščansko šolo prevzela dežela v oskrbo. 14. Ustno poročilo upravnega odseka o § 6. letnega poročila: Občila. 15. Volitev posebnega odseka za pretresovanje vprašanja glede konsumnih društev.

— **Prijateljski sestanek v „Narodnem domu“.** Na čast tistim trgovcem in obrtnikom, kateri so prišli že včeraj v Ljubljano, da se udeležijo današnjega shoda, prirejen je bil sinoči v Sokolovi dvorani prijateljski večer, kateri se je jako lepo obnesel. Dvorana je bila do cela zasedena. Na galeriji je svirala vojaška godba, vrl „Slovensko trgovsko pevsko društvo“ pa je z znano dovršenostjo pelo najlepše slovenske pesmi ter želo viharno priznanje. Navzočnike je pozdravil dr. Tavčar v imenu pripravljalnega odbora. Njegovemu govoru je sledilo še več družih. Župan g. Lapajne iz Idrije je napil narodni stranki in nje voditelju dru. Tavčarju, dr. Ferjančič trgovski organizaciji, dr. Kušar je nazdravil trgovcem in obrtnikom kot prvoboriteljem kulture, obč. svet. Turk je napil solidarnosti trgovcev z obrtniki, g. C. Pirc pa „Slov. trg. pevskemu društvu“ in njega predsedniku ces. svet. Murniku, kateri se je zahvalil z daljšim govorom. Večer je bil jako animiran in zabaven ter se je v vsakem oziru najlepše posrečil.

— **Shod vseh Svedrcv.** Naše Svedrce je sreča popolnoma zapustila. Ne samo, da je mej trgovci in obrtniki nastal proti njim vihar, kakeršnega še ni bilo na Kranjskem, ne samo, da so včeraj v veliki bitki v deželnem zboru bili tako pobiti, da jih ves svet samo še miluje, ker se je v tej bitki izkazala njihova duševna inferiornost in nesposobnost, še toliko jim sreča ni mila, da bi mogli prirediti skromen shodek. Najprej jim je vlada prepovedala demonstrativni shod, ki so ga hoteli prirediti v „Kat. domu“. Prepovedala ga je, ker so sklicatelji prezirali vse zakonske določbe o shodih in zborovanjih. Dr. Krek se je sicer pri svojem prijatelju grofu Thunu pritožil, a grof Thun se za to pritožbo ni zmenil, kar bo seveda še drago plačal. Na to je dr. Krek sklical shod po § 2., shod torej, ki je omejen na povablence. Res jih je nekaj prišlo. Največ duhovnikov in tudi nekaj kmetičev. A sklicatelj shoda ni nobenega udeleznika poznal, in tako se je zgodilo, da je mestni policijski komisar dopoldanski shod razpustil. Svedrčki so bili kar izven sebe, zlasti ker so čuli kako mnogobrojno je obiskan shod v „Narodnem domu“. Hitro so sklicali drug shod

po § 2. in to pot oznanili skoro toliko sklicateljev, kolikor je bilo zbranih Svedrcv. Ta shod se je vršil dopoldne, a večina udeležnikov se je bila že razšla in ostalo je samo nekaj duhovnikov. Vseh udeležnikov dopoldanskega shoda je bilo katic 70, kakor rečeno, skoro sami duhovniki. Da je tak reven shodek brez vsacega pomena in nič drugega nego navadna blamaža, to misli pač vsakdo.

— **Brezobrazno lice** mora imeti oni, ki je v zadnji številki „Slovenskega Lista“ spravlil se nad občinske svetnike, ki so letos potovali na Dunaj, da odbero glavne dobitke za mestno efektivno loterijo ter sklenejo pogodbo zaradi dodaje istih. Ni še dolgo tega, odkar je namreč občinski svet izrekel županu za misel, ki jo je sprožil in tako srečno izvel, da je mestna občina dobila vsled tega čez 60000 gld., soglasno svojo zahvalo. In sedaj se drzne človek, čegar označenje smo postavili na čelo teh vrstic, s tako malenkostnimi in podlonizkimi očitanki na dan! Tem zaničljivjeje je to, ker je — kakor smo se informovali na pristojnem mestu — tvrdka Schelhammer in Schattera izrecno zahtevala, da dogovore glede prvih dobitkov in pa prevzete istih izvrše pooblaščenici mestne občine, češ, da ona sama odgovornosti zato prevzeti ne more!

— **Velika veselica za Prešernov spomenik.** Zanimanje za to sijajno, originalno aranžirano veselico ljubljanskih ženskih društev je že danes — najsplošnejše. Vrle naše dame so pripravile za dan 9. aprila toliko presenečenj, da moremo brez strahu, da se nam bi po veselici očitale pretiravanje, smelo trditi, ta velika veselica bode res nekaj izvanrednega in posebnega. Ljubezne naše dame pa so se zavile v togo skrivnostne molččnosti ter nočejo s prezgodnjim izdajanjem svojih načrtov škoditi zanimanju. Toliko pa se nam je vendarle posrečilo odgniti zastor ki zakriva veselice tajnosti, da moremo povedati že danes, da nastopijo v že sporočeni veseligr, opereti in izvirni tragediji kot diletantje gospe, gospodične in gospodje iz naših najboljših meščanskih krogov.

— **(Moški zbor „Glasbene Matice“** ima v ponedeljek izredni občni zbor. Na dnevnem redu je: Volitev načelnika, podnačelnika, tajnika in jednega reditelja.

— **Občinski odbor na Humu blizu Ormoža** sklenil je jednoglasno, prositi za slov. univerzo in nadsodišče v Ljubljani ter je dotični prošnji že odposlal. Dalje je isti občinski odbor in krajni šolski svet na Humu sklenil jednoglasno prositi vis. dež. zbor štajerski za zboljšanje učiteljskih plač.

— **Umrli.** 4. t. m. je umrl g. Ludvik Vrbnjak, c. kr. suplent na goriški realci, star komaj 27 let, v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici. Pokojni Vrbnjak je bil Slovenec, rodom Štajerec iz Sv. Nikolaja pri Ptuj; bil je jako nadarjen, in v predmetih, katere je poučeval, zlasti v matematiki, izvrstno izvežban. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, vseučilišče pa v Gradcu. V Gorico je bil prišel s tekočim šolskim letom. N. v m. p.!

— **Aretovanje.** Mestna policija je da nes popoldne aretovala lastnika nove trgovine v Špitalskih ulicah Schumi in Hotscher. Trgovina je zaprta. Vzrok neznan.

— **Najden mrtvec.** Železniški delavci našli so danes ponoči na progi pred skladiščem južnega kolodvora ležati nekega Janeza J., katerega so prenesli še živega v skladišče, kjer pa je kmalu umrl. Policijski zdravnik dr. Illner je mrtveca ogledal in konstatoval, da ni na truplu nobenega sledu kake zunanje poškodbe, in da je umrl za mrtvoudom.

Telefonična in brzojavna poročila.

Shod treh cesarjev.

Dunaj 6. aprila. V tukajšnjih političnih krogih se govori, da se snidejo v jeseni v ruski Poljski nemški, ruski in avstrijski cesar. Povod tej govorici je dal prihod ruskega lovskega mojstra Ruffa v Opavo, ki je prišel pripravljat velike love na fazane.

Dr. Kaizl.

Dunaj 6. aprila. Finančni minister dr. Kaizl se je vrnil danes s svojega potovanja po Dalmaciji.

Thun v avdijenci.

Du naj 6. aprila. Grofa Thuna je sprejel cesar včeraj v dolgotrajni privatni avdijenci.

Namška ljudska stranka.

Du naj 6. aprila. Zastopniki nemške ljudske stranke bodo v nedeljo na shodu poročevalce za skupni nemški narodno-politični program izjavili, da se morejo izreči glede programa šele po dogovoru s svojim klubom.

Zakon za šole deželni manjšin.

Praga 6. aprila. Češki poslanci predložili deželni zboru zakonski načrt za šole, ki se naj ustanove in vzdržujejo za deželne manjšine.

Protižidovski izgredi.

Praga 6. aprila. V Nachodu so se primerili včeraj popoldne veliki izgredi proti židovskim trgovcem. Kakih 100 indijev je naskočilo v mraku trgovine ter jih celo deloma oropalo. Ob 7. uri zvečer je dospelo vojaštvo in orožništvo iz Josipovega ter razgnalo razsajalce. Pri tem je bilo mnogo ranjenih. Izgredniki so hoteli zažgati neko trgovino, kar se jim ni posrečilo; pač so zažgali neko trgovino, a orožništvo je ogenj pogasilo.

Jezikovne naredbe za Šlezijo.

Opava 6. aprila. Deželni predsednik je na interpelacijo radi jezikovnih naredb izjavil, da ni izdalo ministerstvo za Šlezijo nikakih naredb, pač pa naročilo deželnemu sodišču, da rabi tiskovine v obeh deželnih jezikih, ter da se rešujejo tudi pri političnih oblastvih vloge v jeziku dopisnikov in vladatelj.

Viljem II. v Monaku.

Pariz 6. aprila. „Echo de Paris“ javlja, da pride Viljem II. na jesen v Monako radi svojega zdravja.

Loubet.

Pariz 6. aprila. Francoski predsednik Emil Loubet se je odpeljal za dva dni v svoje rojstveno mesto.

Darila.

Uredništvu našega lista so poslali: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gg. Sarajevski Slovenci 13 K 20 vin. kot skupilo za razglednice pri šaljivi pošti na zabavnem večeru Sarajevskih Slovencev. — Živel v rojaki, ki se spominjajo domovine in njenih potreb, če tudi bivajo oddaljeni od nje!

Za Prešernov spomenik: Gg. Sarajevski Slovenci 13 K 20 vin. kot skupilo za razglednice pri šaljivi pošti na zabavnem večeru. — G. Franja Ušeničkova, učiteljica v Zabukovji na Štajerskem nabrala 6 K v veselju družbi pri štev. 7. v Mostah, darovali so: Gg. Franjo ml., Franjo st., Mimica Ušeničnik, Fink Ivan, gospod in gospa Černe. — Skupaj 19 K 20 vin. — Skupaj 19 K 20 vin. — Živel v rojaki!

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 3062 m. Srednji zračni tlak 736.0 mm.

April	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
5.	9. zvečer	739.4	9.0	sl. svzhod	jasno	00 mm
6.	7. zjutraj	741.9	3.9	sr. svzhod	oblačno	00 mm
7.	2. popol.	739.3	13.6	sl. svzhod	oblačno	00 mm

Srednja včerašnja temperatura 10.8°, normala: 7.7°.

Dunajska borza

dné 6. aprila 1899.

Skupni državni dolg v notah.	100	gld.	85	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	100	gld.	55	kr.
Avstrijska zlata renta.	120	gld.	15	kr.
Avstrijska krona renta 4%.	100	gld.	65	kr.
Ogerska zlata renta 4%.	119	gld.	65	kr.
Ogerska krona renta 4%.	97	gld.	15	kr.
Avstro-ogerske bančne delnice.	922	gld.	—	kr.
Kreditne delnice.	268	gld.	50	kr.
London vista.	120	gld.	50	kr.
Nemški drž. bankovci za 100 mark.	59	gld.	—	kr.
20 mark.	11	gld.	79	kr.
20 frankov.	9	gld.	55 1/2	kr.
Italijanski bankovci.	44	gld.	25	kr.
C. kr. cekini.	5	gld.	67	kr.

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERŠEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5-10 gld.

Akad.-tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu obvešča svoje častne, redne-podpore ter bivše člane o smrti bivšega rednega člana, gospoda

Ljudevita Vrbnjak-a
cand. prof.

ki je dne 4. t. m. v Gorici preminil.
V Gradcu, dne 5. aprila 1899.

Odbor akad.-tehn. društva „Triglav-a“.

Zahvala.

Vsem, ki so nas ob dolgotrajni bolezni in smrti našega ljubljenežega očeta, gospoda

Lovrenca Zottmanna

s pobjavi srčnega sočutja tolažili v bridkih urah, izrekamo najsrčnejšo zahvalo. Sosebno zahvaljujemo se za darovane vence in mnogobrojno udeležbo pri sprevedu.

(655) Žalujoča rodbina Zottmann-ova.

Potrjeni najglobokeje žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo našega iskreno ljubljenežega, nepozabnega soproga in očeta, oziroma sina, brata, zeta in svaka, gospoda

Valentina Gostiša

c. kr. davč. pristava

danes ob 1/2. uri dopoldne po mučni bolezni, previdenega s svetimi zakramenti, v starosti 25 let, k sebi poklicati. Svete maše zadušnice brale se bodo v farni cerkvi.

Dragoga pokojnika priporočamo vsem prijateljem in znancem v blag spomin in pobožno molitev!

Črnomelj, dne 2. aprila 1899.

Ana Gostiša roj. Müller, soproga. — Ana, hči. — Franc Gostiša, c. kr. nap. paznik in posestnik srebr. križca s krono, oče. — Ana Gostiša, mati. — Franc, Anton, Ferdinand, Rafael, Jožef, Vincenc, Viktor, Marija Gostiša, bratje in sestra. — Karol Müller, trgovec in posestnik, tast. — Klementina Müller, tašča. — Svaka in svakinje.

Mesto vsacega posebnega naznanila.

Zahvala.

Za mnoge dokaze srčnega sočutja povodom smrti našega iskreno ljubljenežega, nepozabnega soproga, očeta, oziroma sina, brata, zeta in svaka, gospoda

Valentina Gostiša

c. kr. davč. pristava

kakor tudi za obilno spremstvo k zadnjemu počitku izrekamo tem potom, posebno pa sl. c. kr. uradništvu, častitemu meščanstvu in vsem tistim, kateri so pri pogrebu količkaj pripomogli, svojo najiskrenejšo zahvalo.

(657) Žalujoči ostali.

„Ljubljanski Zvon“

štev. 2 leta 1898 kupi upravištvo „Ljubljanskega Zvona“.

Šivilja in učenka

se takoj vzprejmeta. (654-1)

Stari trg št. 2, II. nadstropje.

„Elektra“

samoužigajoče žepno prižigalo z žepno svetilko. Ako se lahko pritiska, se prikaže svetel plamen. Cena v niklu, jako elegantno, samo 1 gld. Ako se vpošlje gld. 1.20, se dobi franko. S povzetjem gld. 1.40. (453-3)

M. FEITH, Dunaj, II., Taborstrasse 11/B.

Največje izber

elegantnih

(635-2)

solnčnikov

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch

Mestni trg št. 15.

Za spomlad

priporoča

AVG. AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 9

poleg „Figovca“

svoje bogato zalogo

steklenine, porcelana, zrcal, šip itd.

posebno pa (608-4)

oprav za gostilne

v mestu in na deželi.

Vrčki, kozarci in steklenice

po zelo nizkih cenah.

Pes se je zatekel.

Velik, belo in rumeno lisast Leonbergovec, na ime „Gero“ slušajoč, se je zatekel. — Eventualne vesti o njem naj se pošljejo proti dobri nagradi Ludoviku Demberger-ju v Tržiču. (652-1)

S prvim majnikom 1899 se išče za dobo približno 1. leta suha in prostorna

nemeblirana soba

za shrambo pohištva. Ponudbe na upravištvo „Slov. Naroda“. (625-3)

Spreten komi

se vzprejme takoj ali pozneje v trgovino z mešanim blagom. — Ponudbe z referencami in zahtevo plače na upravištvo „Slovenskega Naroda“ pod P. F. 623. (653-1)

Sveže

Kulmbachsko pivo

v steklenicah

priznано zdravilo in krepilo za bolnike

je v zalogi trgovine (21-78)

Kavčič & Lilleg

pri „Zlatorogu“.

Otroški vozički

in specialitete v krušnih krožnikih in izprehodnih palicah itd. itd. so vsled mojih znižanih režijskih stroškov, ker nimam več ulične prodajalnice, tako po ceni, kakor nikjer drugod. Poskušnja bode to potrdila. (631-4)

Z velespoštovanjem

FRANC STAMPFL

Oledališka stolba 3, zraven „Tonhalle“.

Prav lepa, močna, visokodebelna

jabolčna drevesca

vsakovrstnih sort z imeni, oddaja po 30 do 35 kr. komad; **prtilikovec**, 4 do 6 letne, s cvetnimi popki, po 35 do 60 kr. komad; **breskve**, najboljše ameriške sorte, od 30 do 40 kr. komad; **jagode**, po 3 do 5 kr. komad; **konifere**, po 50 kr. do 1 gld. 50 kr. komad; **morve**, požlajnjene, z debelim sadom, po 20 do 25 kr. komad; jako lepe, močno vkoreninjene, čisto sortirane **cep-ljene trte** po 9 kr. komad, zmešane sorte po 8 kr. komad, oddaja (651)

Franc Podgoršek

posestnik drevesnice in trtnice v Brežicah.

Na prodaj je

lahak, nov, na pol pokrit voz za jednega ali dva konja; kočijažev sedež se lahko proč vzame.

Istotam se tudi proda po jako ugodni ceni voz za prevažanje kruha, sifona ali mleka.

Natančne poizvedbe: Radeckega cesta (Kravja dolina) št. 3. (645-2)

Modroci na peresih (Feder-matratzen), ki jih izdeluje tapetnik Obreza v Ljubljani, so najboljši in najcenejši.

V moji založbi je ravnokar izšlo:

Oton Zupancič, Čaša opojnosti

cena gld. 1.—, po pošti gld. 1.05.

Fran Gerbič, Album slovenskih napevov

za klavir, cena gld. 1.50, po pošti gld. 1.55.

Stanko Pirnat, Slovenske narodne pesmi

za mešan zbor, cena partituri gld. 1.20, posamezni glasovi po 20 kr.

Nadalje priporočam:

(649-1)

Koželjski Fr. S., Poduk v igranju na citrah

Cena: I. zvezek gld. 1.50, II. zvezek gld. 1.50, III. zvezek gld. 1.30.

L. Schwentner, knjigotržec v Ljubljani, Dvorski trg.

VABILO

rednemu občnemu zboru „Notranjske posojilnice“ v Postojini

kateri bude

dné 14. aprila 1899 ob 1. uri popoldne v društveni pisarni.

Dnevni red:

1. Nagovor ravnatelja.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Poročilo nadzorovalnega odbora.
4. Volitev ravnateljskega odbora, in sicer:
 - a) ravnatelja,
 - b) blagajnika,
 - c) kontrolorja in
 - d) dveh namestnikov.
5. Predlogi društvenikov.

(656-1)

V Postojini, dné 4. aprila 1899.

Ravnateljstvo.